

залучення суспільства до обговорення суспільних потреб, протидія владним структурам з метою запобігти узурпації влади, засіб соціалізації для зменшення відчуженості громадян та орієнтації їх на суспільно корисні справи.

Перелік взаємодії досить суттєвий, але майже все не забезпечене практичними механізмами реалізації цих функцій в нормативно-правових актах.

Важливо зазначити на дуальності поняття безпеки держави та громадянського суспільства. Діяльність держави спрямована передусім на забезпечення незалежності і державного суверенітету, відновлення територіальної цілісності України [3].

Громадянське суспільство відстоює матеріальну та духовну незалежність людини від держави, приватні та суспільні інтереси, що сприяє демократизації держави та набуттю нею правових ознак.

Рівновага між громадянським суспільством і державою є найважливішим фактором стабільного демократичного розвитку.

Слід констатувати, що саме на такій дуальності та взаємодії держави та громадянського суспільства базується еволюційний розвиток на усунення різного роду конфліктів у суспільстві, а саме: політичних, релігійних, культурних, інформаційних, правових, економічних, соціальних.

1. Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.

3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.

УДК 342.742+355.21

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/183-185

Ірина СМІРНОВА

старший викладач кафедри теорії та історії держави і права
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ЗАХИСТ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЦІЛІСНОСТІ ЯК ПРИКЛАДНА ПРОБЛЕМА

Збройна агресія росії спричинила докорінні зміни у зовнішньому та внутрішньому безпековому середовищі України, що обумовлює необхідність пошуку нових механізмів гарантування національної безпеки України та чіткого закріплення в Основному законі держави незворотності цивілізаційного вибору України, уособленням якого є європейська та євроатлантична інтеграція України. В останні роки стрімке зростання кількості злочинів проти основ національної безпеки України призводить до необхідності визначення ефективних шляхів протидії зазначеним протиправним діям. Державний суверенітет, територіальна цілісність, демократичний конституційний лад та інші життєво важливі національні інтереси мають бути захищені від невоєнних загроз з боку російської федерації та інших держав, зокрема спроб спровокувати внутрішні конфлікти. Стратегічним завданням політики національної безпеки та оборони на сьогодні є захист державного суверенітету України, її територіальної цілісності та недоторканності державного кордону – саме збройний напад Росії на Україну та триваюча війна засвідчують про це.

В умовах протистояння України російським загарбникам як ніколи раніше актуальним є питання оборони держави й захисту її суверенітету. Зокрема, про це йдеться в першому розділі Основного закону. Так, у статті 17 Конституції України зазначено: «Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу».

Оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України. Забезпечення державної безпеки і захист державного

кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом. Збройні Сили України та інші військові формування ніким не можуть бути використані для обмеження прав і свобод громадян або з метою повалення конституційного ладу, усунення органів влади чи перешкоджання їх діяльності.

Держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей. На території України забороняється створення і функціонування будь-яких збройних формувань, не передбачених законом. На території України не допускається розташування іноземних військових баз» [1].

Україна, як суверенна держава, стоїть перед постійними викликами у забезпеченні своєї безпеки та територіальної цілісності. Особливо актуальною стала ця проблематика з початком російської агресії в Криму та на Сході України в 2014 році. Відтоді українське суспільство та державні інституції активно працюють над зміцненням обороноздатності та відстоюванням територіальної цілісності країни.

Забезпечення державної безпеки та територіальної цілісності ґрунтується на комплексному підході, що включає в себе політичні, економічні, військові, інформаційні та дипломатичні заходи. Україна співпрацює з міжнародними партнерами, зокрема НАТО та Європейським Союзом, з метою підвищення рівня безпеки та підтримки у відстоюванні територіальної цілісності [2].

Одним із найважливіших напрямів забезпечення державної безпеки є зміцнення внутрішньої стабільності, боротьба з корупцією та злочинністю, реформа правоохоронних органів та судової системи. Тільки у злагодженому суспільстві можливий ефективний опір будь-яким загрозам ззовні.

Однак державна безпека та територіальна цілісність України неможливі без надійних військових сил. Українська армія постійно модернізується та підвищує свою бойову готовність, одержуючи підтримку від партнерів з-за кордону. Важливою частиною цього процесу є також розвиток національної оборонної промисловості та забезпечення військового потенціалу сучасним озброєнням та технікою.

Поряд з військовими заходами, ефективний захист державної безпеки також передбачає підтримку міжнародної співпраці та участь в міжнародних оборонних альянсах. Україна активно співпрацює з іншими країнами у сфері обміну інформацією та спільних військових навчань для підвищення загальної безпеки регіону та світу.

У світлі гібридної війни та інформаційної агресії з боку російської федерації важливою стає інформаційна безпека. Україна активно протидіє дезінформації та пропаганді, сприяючи розвитку вільних та незалежних медіа, а також інформаційних проєктів, що спрямовані на поширення об'єктивної інформації про ситуацію в країні та світі.

Крім того, забезпечення економічної стабільності та розвитку є необхідною умовою для збереження державної безпеки. Україна працює над диверсифікацією своєї економіки, розвитком інфраструктури та залученням іноземних інвестицій для зміцнення внутрішньої стабільності та забезпечення економічного зростання.

Україна відчуває підтримку з боку міжнародного співтовариства у питанні забезпечення своєї державної безпеки та територіальної цілісності. Проте для досягнення повноцінного успіху необхідно продовжувати активно працювати над усіма аспектами безпеки, вдосконалювати свої сили та зміцнювати внутрішні структури. Тільки так Україна зможе гідно відстояти свою незалежність та територіальну цілісність в умовах сучасних геополітичних викликів.

Зміцнення державної безпеки та територіальної цілісності України вимагає комплексного підходу, що охоплює військові, політичні, економічні та соціальні заходи. Тільки шляхом спільних зусиль всіх сфер суспільства можна гарантувати міцний захист країни від потенційних загроз.

1. Конституція України від 28.06.1996. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Антонов В. О. Конституційно-правові засади національної безпеки України : монографія / наук. ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2017. 576 с.